

2. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ І РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Зам'ятіна Є.Ж., здобувач вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Зовнішньоекономічні відносини країни відіграють визначальну роль в економіці, істотно впливають на темпи економічного зростання, створення конкурентного ринкового середовища й успіх реформ і трансформацій.

Вивчення теоретичних аспектів і практичних напрацювань з питань обліку зовнішньоекономічної діяльності свідчить про відсутність єдиного підходу до організаційно-методичного забезпечення системи обліку, що призводить до певних прорахунків і викривлення управлінських рішень через відсутнє чи неналежне обліково-аналітичне інформаційне забезпечення. Це вказує на потребу у продовженні ґрунтовних наукових досліджень і розробок, пов'язаних з удосконаленням останнього і вирішенням проблем трансформації вітчизняної системи обліку. Зокрема, потребує поглибленого вивчення й опрацювання питання розробки й впровадження інтегрованої системи обліку експортно-імпортних операцій, як основного джерела інформації для прийняття управлінських рішень.

Якість інформаційного забезпечення має велике значення для правильності прийняття управлінських рішень, а основна інформація про зовнішньоекономічну діяльність

суб'єкта підприємницької діяльності має формуватись саме з даних бухгалтерського обліку. Однак особливістю аналізу і контролю експортно-імпортних операцій є певна неузгодженість бухгалтерського законодавства з питань зовнішньоекономічної діяльності, зокрема існує багато проблем з відображенням експортних операцій у бухгалтерському обліку і побудови ефективної системи її оцінки, аналізу та прогнозування [1].

Дослідження первинного обліку зовнішньоекономічної діяльності вказує на те, що існуючі форми первинної документації і реєстрів обліку не завжди забезпечують отримання необхідної інформації для потреб управління. Відтак, для забезпечення системи менеджменту всіх рівнів необхідною оперативною і достовірною інформацією необхідно впроваджувати форми управлінської звітності, які враховують організаційно-технологічні й економічні особливості, рівень аналітики управлінського обліку, цілей аналізу результативності в реалізації повноважень й обов'язків та ефективності центрів відповідальності.

На ефективність управління експортно-імпортними операціями також впливає вибір певних методик і форм ведення обліку, тобто облікова політика підприємства.

Облік зовнішньоекономічної діяльності суттєво відрізняється від інших складових обліку, оскільки передбачає ряд особливостей. Так, під час експортно-імпортних операцій виникають відносини між резидентами і нерезидентами, що, своєю чергою, викликає потребу дотримання вимог як внутрішнього, так і зовнішнього законодавства. Під час експорту й імпорту товарів, які мають матеріально-вартісну форму, обов'язковим є факт перетину митного кордону, тому зовнішньоторговельна діяльність є об'єктом митного контролю. А виконання експортно-імпортної угоди у вигляді валютних операцій передбачає дотримання вимог валютного контролю.

Як етапи формування облікової політики щодо зовнішньоекономічних операцій суб'єктів господарювання можна виділити:

- визначення об'єктів обліку;
- первинне спостереження об'єктів обліку;
- аналітичне і вартісне вимірювання та ранжування чинників, за допомогою яких здійснюється вибір способів ведення обліку;
- підбір для кожного об'єкта обліку відповідних йому способів, методів і прийомів;
- зведення обліку зовнішньоекономічних операцій;
- контроль за виконанням положень облікової політики.

Ще одним важливим аспектом побудови системи обліку зовнішньоекономічної діяльності є розробка і застосування робочого плану рахунків управлінського обліку шляхом відкриття аналітичних рахунків з метою формування деталізованої інформації за експортно-імпортними операціями підприємства, що дасть змогу:

- здійснювати оперативний контроль за обліком товарів на різних етапах товарообороту (в дорозі, на митній території, за межами митної території України);
- розширити коло користувачів отриманої в процесі обліку інформації;
- формувати достовірну й оперативну інформацію про доходи і витрати експортно-імпортних операцій підприємства.

Таким чином, важливим напрямом удосконалення обліку зовнішньоекономічної діяльності є впровадження до діючої методики обліку розглянутих пропозицій, що сприятиме підвищенню оперативності формування достовірної інформації й якості прийняття управлінських рішень у зовнішньоекономічній сфері.

Перелік посилань:

1. Саченок Л. І., Зелінська О. Л., Ходико А. П. Удосконалення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств України. *Вестник СевГТУ. Сер. Економіка и финансы*. Севастополь : Изд-во СевНТУ. 2012. Вып. 116. С. 185–193.